

HOMÒNIMS. Lió mas del terme de Calldetenes (Osona).

ETIM. Probablement deuen ser imitació del nom de la ciutat de Lió (*Lyon*). J.F.C.

Liors, -iòs, V. Vallors Liriet, V. Lillet

LLABERIA

(1) Llogaret del Priorat, avui agregat al mun. de Tivissa, situat dalt de la serra del mateix nom, que va des de la Mola de Colldejou als tossals de la vila; situat uns 12 k. a l'Est de la vila de Tivissa.

PRON. LOCAL: El 1936 vaig oir *labaria*, a Marçà, Capçanes i Guiamets (XIII, 5, 22, 27), *lebaria* a Falset, *leb-* o *liberia* a Bellmunt, *liberia* al Masroig i al Molar (XIII, 40, 34, 51). Pertot amb bilabial -b-; només a Gratallops amb labiodental *leveria*. Gentilici: *labarians* a Marçà i a Capçanes. En tots aquests pobles la meua observació notà distinció impertorbable entre *b* i *v*; només en els inf. de Gratallops, Capçanes i Marçà s'observaven rares excepcions. En Casac. (que sembla no haver-hi tingut informants gaire populars o coneixedors) va notar *lavaria* a Falset, i *la leberia* en el llunyà Vinebre, 1920. A mi enlloc no m'ho digueren amb article; i el de Falset, a pregunta directa, em negà que sigui amb *v*.

De nou, en fer les enquestes de 1955, a Tivissa i a Llaberia mateix (xv, 6-13 i 4-6), vaig confirmar que tothom ho diu amb -b-. Els publicadors, Brull i Jardí, de l'obra de Bru¹ m'escrivien: «la cartografia dels segles passat i present, i el geògraf Josep Iglésies, han escrit *Llaveria*, però hem decidit adoptar la grafia de *Llaberia*, per la realitat fonètica local, en una localitat on es fa perfecta distinció entre els sons *v* i *b*» [la grafia d'Iglésies és enterament descuidada en totes les seves obres].

Cobla popular. «Si voleu que vos les diga / les quatre ciutats del món: / Masricard i la Canonja, / *Llaberia* i Colldejou», recollida per Josep M. Espinàs, *Viatge al Priorat*, 25.

MENCIONS ANT. 1191: «Un Jovan de *Laboria*» junt amb altres dos testimonis, signa una c. de pobl. de «*Valdelor* ['Vandellòs'] --- kastrum *Tevize*», atorgada per Albert de Castellbell (Font Rius, *C.P.* §397, II, 688.10); c. 1195: doc resumit per Ed. Toda, on es dóna al lloc desert de Pradell ['P de la Teixeta']: afr. a llevant « ab rocas d'Escornalbou; al S., de las penyas de *Llaberia* fins a Fontalbella; Oest --- » (Font Rius, §201, p. 758);² 1204: «I. de *Laberia* tenet unum campum in loco uocitato *Remuilà*» en un antic capbreu d'Entença, copiat en l'ed. Palet-Romero del Capbreu principal (p. 22); 1279: *Labaria* (*Rationes Decimarum* 168); 1280: «--- d'Entença, *Laberia*» (ibid. p. 175); c. 1340: *Laberia* en el Capbreu (8r i 15v, bis, p.227); 1496: Pascual Simó, jurat de

Laberia --- *Llaberia*, 7 focs, en el fogatge (Bru Borràs, *F.d'H. de Tiv.* 199 i 202.2f.). En un altre fogatge de princ. S. XVI «la p<ar>roquia de *Loerya*, 7 focs, regentada per Mos. Joan» (ibid. 158).

5 *HOMÒNIMS O PARÒNIMS* És probable que ho siguin, si bé un poc alterats (per l'etim. pop. *llebre, libre*):

2) Un collet te. de Xixona, que recullo pron. *la lebreria* en l'enq. de Xixona (xxxv, 83); «la *Penya de Xixona* llámase *Llibreria*, en el camino que conduce a Ibi» (Cavanilles II, 187).

3) *La Lebreria* pda. d'Estubeny (xxxii, 52, 2) uns 70 k. més al N. que (2) i prop de 300 al S. del nostre (*I*).

ETIM. Sens dubte aràbiga, com ja vaig dir (sense precisar-ho) en *E.T.C.* I, 266; i (en *DECat.* V, 9a4)³ Segurament *Al-abbariya*, adj. femení, derivat de la fecunda arrel 'br, 'travessar, 'interpretar, 'considerar', mot de l'àrab comú i també occidental i hispànic (Dozy, II, 91): «transfretare (terram); interpretare; considerare; miraculum» (*RMa.* 613.2f, 139b, 140a, 478). Ben assegurat en l'ús de l'àrab local nostre, sobretot per l'adj. i subst.: 'abbâr (del tipus que indica pràctica habitual i freqüent d'una acció). En particular significava 'intèrpret' (*Kâmil*, i *Tag'-al Arûs*: Lane, Dozy), sovint 'intèrpret de somnis'; d'altra banda, partint de 'transportar' era 'barquer' (Aben-Khaldun).⁴

A València fou il·lustre un personatge *Al-Abbâr*, car el seu fill, el famós Ben al-Abbar, féu un paper de primer pla: en erudició (recordem la seva *Tecmila*), i en la cosa pública, enviat pels moros valencians c.l'a. 1200 a Orient, a demanar socors contra l'amenaça dels nostres; i a la fi, ja expulsat per la conquesta de Jaume I, morí el 1260, per la seva ambiciosa actuació a l'Àfrica.⁵

D'aquí es formaria un adj. 'abbârî, -îya 'propi del transport o de la travessa'; del qual només tenim notícia com a NP: *al-Abbârî* a Algèria (*GGAlg.*, transcrit *Labbarrî*). Si bé també podríem pensar en alguna altra acc., com 'transitori'.

Però la cosa més planera, puix que *Llaberia* és NL, és que s'usés per designar el trajecte de serra que va de la Mola de Colldejou fins al Puig del Puntaire, damunt Vandellòs, al mig del qual es troba Llaberia; o bé que aplicant-lo al castell li diguessin (*al-qa'fa*) *al-abbDrîya* 'castell travesser, entravessat, que obstrueix el camí de carena': i recordem que l'actual església de Llaberia s'ha fet aprofitant els murs de l'antic castell. Quant als dos *Lleb(r)eria* valencians, no els convenia menys aquesta denominació, puix que un collet és un lloc de pas.

Un nom de la mateixa arrel el trobem des d'antic un poc més enllà de Tortosa. 1158: «in territorio Tortose, in loco vocitato *Laber*» (*Li. Blanc de Santes*